

NEDERLANDS-BELGISCH VERDRAG (1925-'27). Na de Eerste Wereldoorlog verlangde België een herziening van de verdragen van 1839, waarin

o.m. de territoriale afbakening (met definitief verlies van Nederlands-Limburg) en de Schelde-kwestie geregeld werden en tot België's neutraliteit beslist werd. België wenste niet alleen van zijn neutraliteitsstatuut te worden ontheven, maar het stelde ook voor een betere landsverdediging, onder invloed van het Comité de politique nationale (z. aldaar), bij monde van de minister van Buitenlandse Zaken Paul Hymans, territoriale en soevereiniteitseisen ten nadele van Nederland. Zo eiste Hymans bij de Grote Vier te Parijs voor België de soevereiniteit op over de Wester-Schelde en het kanaal Gent-Terneuzen, en Nederlands toestemming voor een Schelde-Rijnverbinding via Nederlands-Limburg. Territoriale wijzigingen ten gunste van België werden in april 1919 door de Geallieerden afgewezen. Daarop formuleerde Hymans de eis van het kanaal Antwerpen-Moerdijk. Nederland verklaarde zich bereid, een gezamenlijk beheer over de Wester-Schelde en medewerking bij de aanleg van kanalen in overweging te nemen. België stelde toen als nieuwe eis de soevereiniteit over de Wielingen, Nederlandse vaargeul in het zuidelijk zeegat van de Wester-Schelde, maar in Belgische territoriale wateren. Al deze onderhandelingen in 1919-'20 liepen op niets uit. Ze werden in 1924 hervat, toen het bleek dat België zijn territoriale en militaire eisen had laten varen en zijn desiderata economisch formuleerde. Hierdoor kon in april 1925 het Nederlands-Belgisch verdrag door de ministers van Buitenlandse Zaken worden ondertekend. In dit akkoord aanvaardde Nederland de opheffing van België's neutraliteit en van het verbod voor Antwerpen ook als oorlogshaven te dienen; de Schelde zou onder gemeenschappelijk beheer komen en Nederland zou meewerken aan de kanalen aanleg tussen Schelde en Rijn. Terwijl in het Belgisch parlement het verdrag nagenoeg eenstemmig werd goedgekeurd, haalde het in de Nederlandse Tweede Kamer in december 1926 slechts een uiterst kleine meerderheid en werd het in de Eerste Kamer in februari 1927 verworpen. De sterke oppositie in Nederland kwam van nationalistische zijde (o.m. van A.A. Mussert) en deze oppositie kreeg steun van de Groot-Nederlanders van de Dietsche Bond (o.a. F.C. Gerretson), zelf gesteund door naar Nederland uitgeweken activisten, nl. het groepje om J. de Deckers weekblad Vlaanderen, mensen „die dit verdrag met de aartsvijand België beschouwden als een pact met de duivel, of beter gezegd, met diens knechtje. De duivel was immers Frankrijk, dat door dit verdrag de kans zou krijgen zijn grijparm ook naar Nederland uit te strekken” (A.W. Willemsen) Gematigde Vlaamsnationalisten als H. Vos, hierin gesteund door P. Geyl, hoopten daarentegen dank zij het verdrag de samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen te kunnen bevorderen. In de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers hadden de zes Vlaams-nationale Fronters zich van stemming onthouden. Na de Tweede Wereldoorlog kwam de Schelde-Rijnverbinding opnieuw ter sprake op officieel vlak met de benoeming, in 1949, van een gemengde commissie o.l.v. de Nederlandse oud-minister van Economische Zaken M. Steenberghe en F. van Cauwelaert, wier rapport uiteindelijk leidde tot het Belgisch-Nederlands Verdrag van 13 mei 1963, dat voorziet in de aanleg van een nieuwe vaarweg die de monding van de Schelde met die van de

Rijn moet verbinden. Met deze nieuwe overeenkomst werden de grondslagen gelegd voor een gemeenschappelijke Benelux-politiek met betrekking tot het Delta-gebied.

LITERATUUR : C.A. van der Klaauw, *Politieke betrekkingen tussen België en Nederland 1919-1939* (1953); - A.W. Willemsen, *het Vlaams-nationalisme. De geschiedenis van de jaren 1914-1940* (1969, tweede uitgave).

REGINALD DE SCHRYVER

NEDERLANDS-BELGISCHE COMMISSIE TOT